

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
EVGENI TANCHEV
prezentate la 13 septembrie 2018¹

Cauzele conexe C-262/17, C-263/17 și C-273/17

**Solvay Chimica Italia SpA
Solvay Specialty Polymers Italy SpA
Solvay Chimica Bussi SpA
Fenice – Qualità per l'ambiente SpA
Ferrari F.lli Lunelli SpA
Erg Power Srl
Erg Power Generation SpA
Eni SpA
Enipower SpA (C-262/17)
Whirlpool Europe Srl
Fenice – Qualità Per L'ambiente SpA
FCA Italy SpA
FCA Group Purchasing Srl
FCA Melfi SpA
Barilla G. e R. Fratelli SpA
Versalis SpA (C-263/17)
Sol Gas Primari Srl (C-273/17)
împotriva
Autorità per l'energia elettrica, il gas e il sistema idrico
interveniente:
Terna SpA,
Nuova Solmine SpA,
American Husky III,
Inovyn Produzione Italia SpA,
Sasol,
Radici Chimica SpA,
La Vecchia Soc. cons. a r.l.,
Santa Margherita e Kettmeir e Cantine Torresella SpA,
Zignago Vetro SpA,
Chemisol Italia Srl,
Vinavil SpA,
Italgen SpA,
Arkema Srl,
Yara Italia SpA,
Ineos Manufacturing Italia SpA,
ENEL Distribuzione SpA,
CSEA – Cassa per i servizi energetici e ambientali,
Ministero dello Sviluppo Economico,
Terna SpA,
CSEA – Cassa per i servizi energetici e ambientali,**

¹ Limba originală: engleza.

**Ministero dello Sviluppo Economico,
ENEL Distribuzione SpA,
Terna SpA,
Ministero dello Sviluppo Economico**

[cerere de decizie preliminară formulată de Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia
(Tribunalul Administrativ Regional Lombardia, Italia)]

„Piața internă a energiei electrice – Directiva 2009/72/CE – Sisteme de distribuție închise –
Noțiunea de sistem de distribuție – Competența conferită statelor membre de a acorda o derogare
operatorilor de sisteme de distribuție închise de la anumite cerințe – Accesul terților – Tarife
de dispecerizare”

1. În prezenta cauză, Curtea este invitată să interpreteze noțiunea „sisteme de distribuție închise” de energie electrică în sensul articolului 28 din Directiva 2009/72/CE². Această noțiune a fost introdusă în legislația secundară a Uniunii în urma Hotărârii pronunțate de Curte în cauza citiworks³.
2. În cauza citiworks, Curții i s-a solicitat să stabilească dacă obligația impusă statelor membre de articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2003/54/CE⁴, în prezent articolul 32 alineatul (1) din Directiva 2009/72, de a asigura accesul liber la sistemele de transport și de distribuție⁵ se aplică unui sistem care furnizează energie electrică *numai* pentru operatorul său, organul de conducere al aeroportului Leipzig/Halle, precum și pentru alte 93 de întreprinderi stabilite pe amplasamentul aeroportului. Curtea a constatat, în primul rând, că un astfel de sistem trebuie considerat sistem de distribuție, întrucât Directiva 2003/54 nu a stabilit condiții referitoare la dimensiunea sau la consumul de energie electrică al sistemului. În al doilea rând, Curtea a statuat că articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2003/54 se aplică sistemului în cauză, întrucât accesul liber al terților la sistemele de distribuție este una dintre măsurile esențiale pe care statele membre trebuie să le pună în aplicare pentru a asigura realizarea pieței interne a energiei electrice, și că sistemul respectiv nu intra în domeniul de aplicare al vreunei excepții sau derogări de la obligația de a asigura accesul liber prevăzute de Directiva 2003/54⁶.
3. În urma hotărârii pronunțate de Curte în cauza citiworks, a crescut preocuparea cu privire la faptul că cerințele Directivei 2003/54 erau prea apăsătoare pentru operatorii de sisteme de distribuție precum cel în cauză în hotărârea respectivă⁷.
4. În consecință, Directiva 2009/72 a introdus conceptul de „sisteme de distribuție închise”, ai căror operatori sunt eligibili pentru scutire de la anumite obligații prevăzute de această directivă. În temeiul articolului 28 din Directiva 2009/72, un sistem de distribuție închis este un sistem care distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic, și care, în al doilea rând, fie deservește utilizatorii cu operații integrate sau cu un proces de producție integrat, fie distribuie energie electrică în principal proprietarului sau operatorului

2 Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE (JO 2009, L 211, p. 55).

3 Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298).

4 Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de abrogare a Directivei 96/92/CE (JO 2003, L 176, p. 37, Ediție specială 12/vol. 2, p. 61).

5 Trebuie să precizăm că, în timp ce „transport” înseamnă „transportul de energie electrică în rețeaua de foarte înaltă și de înaltă tensiune, interconectată”, „distribuție” înseamnă „transportul de energie electrică în rețele de distribuție de înaltă, medie și joasă tensiune” [a se vedea articolul 2 alineatele (3) și (5) din Directiva 2009/72].

6 Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, punctele 44, 49, 55 și 64).

7 Secțiunea 5.1 din nota interpretativă a Comisiei din 22 ianuarie 2010 privind piețele cu amănuntul din Directiva 2009/72 și Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (JO 2009, L 211, p. 94) (denumită în continuare „nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul”). Această notă este disponibilă pe pagina de internet a Direcției Generale Energie a Comisiei, la următoarea adresă: <https://ec.europa.eu/energy/en/home>

sistemului sau întreprinderilor lor conexe. În temeiul aceleiași dispoziții, statele membre pot acorda o derogare pentru astfel de sisteme, în primul rând, cu privire la cerințele prevăzute la articolul 25 alineatul (5) din directiva menționată de a cumpăra energia pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață și, în al doilea rând, cu privire la cerința menționată la articolul 32 alineatul (1) din aceeași directivă ca tarifele sau metodologiile să fie aprobate de autoritatea națională de reglementare competentă înainte de intrarea în vigoare a acestora⁸.

5. În prezenta cauză, Curtea este invitată să interpreteze pentru prima dată articolul 28 din Directiva 2009/72 prin intermediul unei trimiteri preliminare din partea Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (Tribunalul Administrativ Regional Lombardia, Italia). Curții i se solicită să precizeze domeniul de aplicare al acestei dispoziții. De asemenea, acesteia i se solicită să stabilească dacă operatorii de sisteme de distribuție închise sunt obligați să furnizeze acces liber terților și dacă aceștia pot fi scutiți de alte obligații decât cele prevăzute la articolul 28 din Directiva 2009/72. În sfârșit, Curții i se solicită să stabilească dacă utilizatorii de sisteme de distribuție închise pot fi supuși normelor aplicabile utilizatorilor rețelei publice⁹ în ceea ce privește tarifele de dispecerizare.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

6. Articolul 28 din Directiva 2009/72, intitulat „Sisteme de distribuție închise” prevede:

„(1) Statele membre pot decide ca autoritățile de reglementare naționale sau alte autorități competente să clasifice drept sistem de distribuție închis un sistem care distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic și care, fără a aduce atingere alineatului (4), nu alimentează clienții casnici, dacă:

- (a) din motive tehnice sau de securitate specifice, operațiile sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului respectiv sunt integrate; sau
- (b) sistemul respectiv distribuie energie electrică în principal proprietarului sau operatorului sistemului sau întreprinderilor lor conexe.

(2) Statele membre pot dispune ca autoritățile de reglementare naționale să acorde o derogare operatorului unui sistem de distribuție închis privind:

- (a) obligațiile menționate la articolul 25 alineatul (5) de a cumpăra energia pe care o folosește pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate din sistemul său, conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață;
- (b) obligația menționată la articolul 32 alineatul (1) ca tarifele sau metodologiile care stau la baza calculării acestora să fie aprobate înainte de intrarea în vigoare în conformitate cu articolul 37.

(3) În cazul în care se acordă o derogare în conformitate cu alineatul (2), tarifele aplicabile sau metodologiile care stau la baza calculării acestora sunt revizuite și aprobate în conformitate cu articolul 37 la cererea unui utilizator al sistemului de distribuție închis.

⁸ O dispoziție similară a fost introdusă în Directiva 2009/73. A se vedea articolul 28 din Directiva 2009/73.

⁹ A se vedea punctul 35 de mai jos.

(4) Utilizarea întâmplătoare de către un număr mic de consumatori casnici aflați într-un raport de muncă sau într-un raport similar cu proprietarul sistemului de distribuție și care sunt amplasați în zona deservită de un sistem de distribuție închis nu împiedică acordarea derogării în conformitate cu alineatul (2).”

7. În temeiul articolului 32 din Directiva 2009/72, intitulat „Accesul terților”:

„(1) Statele membre asigură punerea în aplicare, pentru toți clienții eligibili, a unui sistem de acces al terțelor părți la sistemele de transport și de distribuție. Acest sistem de acces, bazat pe tarife publicate, este pus în aplicare în mod obiectiv și fără discriminare între utilizatorii sistemului. Statele membre garantează că aceste tarife sau metodologiile care stau la baza calculării lor sunt aprobate înainte de intrarea lor în vigoare în conformitate cu articolul 37 și că aceste tarife și metodologii, în cazul în care sunt aprobate doar metodologiile, sunt publicate înainte de intrarea lor în vigoare.

(2) Operatorul de transport sau de distribuție poate refuza accesul în cazul în care nu dispune de capacitățile necesare. Refuzul trebuie motivat și justificat în mod corespunzător, în special având în vedere articolul 3, și bazat pe criterii obiective, justificate din punct de vedere tehnic și economic. [...]”

8. Articolul 37 din Directiva 2009/72, intitulat „Atribuțiile și competențele autorităților de reglementare”, prevede:

„[...]”

(6) Autoritățile de reglementare răspund de stabilirea sau aprobarea, cu suficient timp înainte de intrarea lor în vigoare, cel puțin a metodologiilor folosite pentru calcularea sau stabilirea clauzelor și condițiilor privind:

- (a) tarifele de conectare și acces la rețelele naționale, inclusiv tarifele de transport și de distribuție, sau metodologiile referitoare la acestea. Aceste tarifele sau metodologii permit efectuarea investițiilor necesare în rețele într-un mod care să permită acestor investiții să asigure funcționarea continuă a rețelelor;
- (b) furnizarea de servicii de echilibrare care sunt realizate în modul cel mai economic posibil și oferă stimulente corespunzătoare utilizatorilor de rețele pentru ca aceștia să echilibreze intrările și ieșirile. Serviciile de echilibrare sunt furnizate într-un mod corect și nediscriminatoriu și se întemeiază pe criterii obiective.
- (c) accesul la infrastructurile transfrontaliere, inclusiv procedurile de alocare de capacitate și de gestionare a congestiei.

(7) Metodologiile sau clauzele și condițiile menționate la alineatul (6) sunt publicate.

(8) La stabilirea sau aprobarea tarifelor sau a metodologiilor și a serviciilor de echilibrare, autoritățile de reglementare se asigură că operatorilor de [sisteme de] transport și de distribuție li se acordă stimulente corespunzătoare, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, în scopul de a spori eficiența, de a îmbunătăți integrarea pe piață și siguranța alimentării și de a sprijini activitățile de cercetare aferente.

[...]”

B. Dreptul italian

1. Legea nr. 99/2009

9. Articolul 30 alineatul 27 din Legea nr. 99/2009¹⁰ prevede că:

„În vederea garantării și îmbunătățirii calității serviciului de energie electrică prestat clienților finali racordați la sistemul național de energie electrică prin intermediul unor rețele private eventual cu producție internă [...], Ministerul Dezvoltării Economice stabilește, în termen de 120 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, criteriile noi pentru definirea raporturilor care există între operatorul rețelei, societățile de distribuție în concesiune, proprietarul rețelelor private și clientul final racordat la astfel de rețele. Autoritatea de reglementare pentru Energie Electrică și Gaz este însărcinată cu punerea în aplicare a criteriilor menționate mai sus, în scopul evaluării comparative și al protecției drepturilor dobândite, inclusiv în raport cu necesitatea unei utilizări raționale a resurselor existente.”

10. Articolul 33 din Legea nr. 99/2009 prevede un tip special de rețele private, denumite „rețele interne de consum” (denumite în continuare „RIU”). Articolul 33 alineatul 1 din Legea nr. 99/2009 prevede:

„[...] rețea internă de consum (RIU) înseamnă o rețea electrică a cărei organizare îndeplinește toate condițiile următoare:

- a) este o rețea existentă la data intrării în vigoare a prezentei legi sau este o rețea cu privire la care, la aceeași dată, au fost inițiate lucrările de realizare ori au fost obținute toate autorizațiile prevăzute de reglementarea aplicabilă;
- b) conectează unități de consum industriale sau conectează unități de consum industriale și unități de producere a energiei electrice esențiale din punct de vedere funcțional pentru procesul de producție industrial, în măsura în care acestea sunt cuprinse în zone situate pe teritoriul a cel mult trei municipalități adiacente sau a cel mult trei provincii adiacente, numai în cazul în care unitățile de producție sunt alimentate din surse regenerabile;
- c) este o rețea nesupusă obligației de conectare a unor terți, fără a aduce atingere dreptului fiecărei entități cuprinse în aceeași rețea de a se conecta, ca alternativă, la rețea cu obligația de conectare a unor terți;
- d) este legată prin unul sau mai multe puncte de racordare la o rețea cu obligația de conectare a unor terți având o tensiune nominală de cel puțin 120 kV;
- e) dispune de o entitate responsabilă care acționează în calitate de operator unic al aceleiași rețele. O astfel de entitate poate fi diferită de entitățile care dețin unitățile de consum sau de producție, însă nu poate fi titulară a unor concesiuni de transport și de dispecerizare sau de distribuție a energiei electrice.”

¹⁰ Legge 23 luglio 2009, n. 99 – Disposizioni per lo sviluppo e l'internazionalizzazione delle imprese, nonché in materia di energia (Legea nr. 99 din 23 iulie 2009 privind dezvoltarea și internaționalizarea întreprinderilor, precum și în materie de energie, denumită în continuare „Legea nr. 99/2009”).

2. Decretul ministerial din 10 decembrie 2010

11. Articolul 30 alineatul 27 din Legea nr. 99/2009 a fost pus în aplicare prin Decretul ministerial din 10 decembrie 2010¹¹.

12. Decretul ministerial din 10 decembrie 2010 a prevăzut în special următoarele obligații: a) obligația operatorilor de rețele private de a permite utilizatorilor finali care sunt conectați la acestea să solicite și să obțină racordarea, fizică sau virtuală, la rețeaua publică și b) obligația operatorilor de rețele private de a permite utilizarea acestora de către operatorii rețelelor publice în scopul de a asigura dreptul utilizatorilor finali de a obține racordarea la rețeaua publică.

13. Conform ordonanței de trimitere, în dreptul italian nu există o definiție a rețelelor menționate la articolul 30 alineatul 27 din Legea nr. 99/2009¹². În consecință, aceste rețele constituie o categorie reziduală, distinctă de RIU și de sistemele simple de producție și consum¹³. Acestea vor fi denumite „celelalte rețele private”.

3. Decretul legislativ nr. 93/2011

14. În temeiul articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011¹⁴:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor privind sistemele eficiente de consum în sensul articolului 2 alineatul 1 litera t) din Decretul legislativ nr. 115/2008, rețelele interne de consum în sensul articolului 33 din Legea nr. 99/2009 și celelalte rețele private în sensul articolului 30 alineatul 27 din Legea nr. 99/2009 reprezintă sisteme de distribuție închise [...]”

15. Potrivit ordonanței de trimitere, expresia „sisteme de distribuție închise” prevăzută la articolul 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011 face trimitere la articolul 28 din Directiva 2009/72.

16. Numai RIU-urile¹⁵ și alte rețele private¹⁶ sunt considerate, în temeiul dreptului italian, sisteme de distribuție închise.

17. Potrivit ordonanței de trimitere, sistemele în sensul articolului 2 alineatul 1 litera t) din Decretul legislativ nr. 115/2008¹⁷ (denumite în continuare „sistemele eficiente de consum”) și sistemele în sensul articolului 10 alineatul 2 litera b) din același decret legislativ (denumite în continuare „sistemele existente asimilate sistemelor eficiente de consum”) nu sunt considerate, în temeiul dreptului italian, sisteme de distribuție închise.

11 Decreto ministeriale 10 dicembre 2010 – Attuazione dell’articolo 30, comma 27, della legge 23 luglio 2009, n. 99, in materia di rapporti intercorrenti fra i gestori delle reti elettriche, le società di distribuzione in concessione, i proprietari di reti private ed i clienti finali collegati a tali reti (Decretul ministerial din 10 decembrie 2010 de punere în aplicare a articolului 30 alineatul 27 din Legea nr. 99 din 23 iulie 2009 privind raporturile dintre operatorii de rețele electrice, societățile de distribuție în concesiune, proprietarii de rețele private și clienții finali racordați la astfel de rețele, denumit în continuare „Decretul ministerial din 10 decembrie 2010”).

12 Cu toate că articolul 30 alineatul 27 din Legea nr. 99/2009 a prevăzut adoptarea de către Ministerul Dezvoltării Economice a criteriilor pentru definirea acestor rețele.

13 A se vedea punctul 18 de mai jos.

14 Decreto legislative 1 giugno 2011, n. 93 – Attuazione delle direttive 2009/72/CE, 2009/73/CE e 2008/92/CE relative a norme comuni per il mercato interno dell’energia elettrica, del gas naturale ed ad una procedura comunitaria sulla trasparenza dei prezzi al consumatore finale industriale di gas e di energia elettrica, nonché abrogazione delle direttive 2003/54/CE e 2003/55/CE (Decretul legislativ nr. 93 din 1 iunie 2011 de transpunere a Directivelor 2009/72/CE, 2009/73/CE și 2008/92/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și în sectorul gazelor naturale și o procedură comunitară de ameliorare a transparenței prețurilor la gaz și energie electrică aplicate utilizatorilor finali din industrie, precum și de abrogare a Directivelor 2003/54/CE și 2003/55/CE, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 93/2011”).

15 A se vedea punctul 10 de mai sus.

16 A se vedea punctul 13 de mai sus.

17 Decreto legislative 30 maggio 2008, n. 115 – Attuazione della direttiva 2006/32/CE relative all’efficienza degli usi finali dell’energia e i servizi energetici e abrogazione della direttiva 93/76/CEE (Decretul legislativ nr. 115 din 30 mai 2008 de transpunere a Directivei 2006/32/CE privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice și de abrogare a Directivei 93/76/CEE, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 115/2008”).

18. Un sistem eficient de consum este, în conformitate cu articolul 2 alineatul 1 litera t) din Decretul legislativ nr. 115/2008, în versiunea aplicabilă la momentul faptelor, „un sistem care conectează în mod direct, prin intermediul unei conexiuni private care nu este supusă obligației de acordare a dreptului de utilizator unor terți, o unitate de producere a energiei electrice [...] la o unitate de consum care aparține unui singur consumator final, cu condiția ca acest sistem să fie situat într-o zonă deținută de clientul respectiv sau pe deplin accesibilă acestuia”. Sistemele existente care sunt echivalente sistemului eficient de consum sunt, potrivit articolului 10 alineatul 2 litera b) din Decretul legislativ nr. 115/2008, în versiunea aplicabilă la momentul faptelor, sisteme „a căror configurație este în conformitate cu definiția prevăzută la articolul 2 alineatul 1 litera t) sau care conectează, prin intermediul unei conexiuni private care nu este supusă obligației de acordare a dreptului de utilizator unor terți, exclusiv unități de producere și de consum al energiei electrice deținute de aceeași entitate juridică”. Sistemele eficiente de consum sunt considerate, împreună cu sistemele existente asimilate sistemelor eficiente de consum, „sisteme simple de producție și consum”.

4. Decretul lege nr. 91/2014

19. Articolul 24 alineatul 2 din Decretul–lege nr. 91/2014¹⁸ prevede că:

„Pentru rețelele interne de consum prevăzute la articolul 33 din Legea nr. 99, cu modificările ulterioare, pentru sistemele prevăzute la articolul 10 alineatul 2 din Decretul legislativ nr. 115/2008, cu modificările ulterioare, precum și pentru sistemele eficiente de consum prevăzute la articolul 10 alineatul 1 din același decret legislativ, intrate în funcțiune până la 31 decembrie 2014, sumele datorate pentru acoperirea costurilor generale ale sistemului de energie electrică prevăzute la alineatul 1, numai în ceea ce privește părțile variabile, se aplică energiei electrice consumate și nepreluată din rețea într-un quantum de 5 % din sumele unitare corespunzătoare datorate pentru energia preluată din rețea.”

5. Decizia nr. 539/2015 a Autorității pentru Energie Electrică, Gaz și Sistemul de Apă

20. Anexa A la Decizia nr. 539/2015¹⁹ a Autorità per l'energia elettrica il gas e il sistema idrico (Autoritatea pentru Energie Electrică, Gaz și Sistemul de Apă) (denumită în continuare „AEEGSI”) stabilește normele aplicabile sistemelor de distribuție închise.

21. Articolul 8 din anexa A la Decizia nr. 539/2015 prevede că „un sistem de distribuție închis este o rețea cu obligația de conectare numai a utilizatorilor care, potrivit articolului 6 din prezenta decizie, fac parte din categoria utilizatorilor care pot fi conectați la respectivul sistem de distribuție închis”.

18 Decreto legge 24 giugno 2014, n. 91 – Disposizioni urgenti per il settore agricolo, la tutela ambientale e l'efficientamento energetico dell'edilizia scolastica a universitaria, il rilancio e lo sviluppo delle imprese, il contenimento dei costi gravanti sulle tariffe elettriche, nonché per la definizione immediata di adempimenti derivanti della normativa europea (Decretul–lege nr. 91 din 24 iunie 2014 privind măsuri urgente pentru sectorul agricol, protecția mediului și eficiența energetică în clădirile școlilor și ale universităților, relansarea și dezvoltarea întreprinderilor, reducerea costurilor legate de tarifele de electricitate și pentru stabilirea imediată a unor măsuri care să asigure respectarea dreptului Uniunii, denumit în continuare „Decretul lege nr. 91/2014”). Decretul–lege nr. 91/2014 a fost transformat ulterior în lege, cu modificările ulterioare.

19 Deliberazione 12 novembre 2015, n. 539/2015/R/eel dell'Autorità per l'energia elettrica il gas e il sistema idrico – Regolazione dei servizi di connessione, misura, trasmissione, distribuzione, dispacciamento e vendita nel caso di sistemi di distribuzione chiusi (Decizia nr. 539/2015 a Autorității pentru Energie Electrică, Gaz și Sistemul de Apă din 12 noiembrie 2015 privind reglementarea serviciilor de conectare, de măsurare, de transport, de distribuție, de dispacherizare și de vânzare în cazul sistemelor de distribuție închise, denumită în continuare „Decizia nr. 539/2015”). Decizia nr. 539/2015 este disponibilă pe pagina de internet a AEEGSI, la ora actuală Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente (Autoritatea pentru Reglementare în materie de Energie, Rețele și Mediu), la următoarea adresă: <https://www.arera.it/it/index.htm>

22. În conformitate cu articolul 10 alineatul 6 din anexa A la Decizia nr. 539/2015, „operatorul sistemului de distribuție închis, în raport cu obligațiile cu privire la separarea contabilă prevăzute în Normele consolidate privind separarea contabilă, și cu privire la separarea funcțională prevăzute în Normele consolidate privind separarea funcțională, este asimilat unui operator de distribuție a energiei electrice cu mai puțin de 5 000 de puncte de ieșire”²⁰.

23. În temeiul articolului 22 alineatul 1 din anexa A la Decizia nr. 539/2015, „normele de dispecerizare se aplică cu privire la energia electrică introdusă și preluată de la sistemul de distribuție închis de fiecare utilizator prin punctul său de racordare la sistemul respectiv”.

II. Situația de fapt, procedura principală și întrebările preliminare

24. Solvay Chimica Italia S.p.A. (denumită în continuare „Solvay”), Erg Power S.r.l. și Erg Power Generation S.p.A. (denumite în continuare, împreună, „Erg Power”), Eni S.p.A., Enipower S.p.A. și Versalis S.p.A. (denumite în continuare, împreună, „Eni”), Sol Gas Primari S.r.l. și Whirlpool Europe S.r.l. sunt proprietari sau operatori de rețele private de distribuție a energiei electrice, care sunt considerate, în temeiul articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011, sisteme de distribuție închise. De exemplu, Erg Power S.r.l. este proprietarul, iar Erg Power Generation S.p.A. este operatorul RIU pentru centrul de activitate petrochimic situat în municipalitățile Priolo Gargallo și Melilli (ambele în provincia Siracusa). Această RIU conectează 11 întreprinderi la o centrală termoelectrică operată de Erg Power S.r.l.

25. Ca urmare a clasificării rețelelor deținute sau operate de întreprinderile menționate la punctul precedent drept sisteme de distribuție închise, în temeiul articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011, AEEGSI a adoptat Decizia nr. 539/2015, prin care a impus obligații noi operatorilor acestor rețele.

26. În consecință, întreprinderile respective în special au introdus o acțiune la Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (Tribunalul Administrativ Regional Lombardia, Italia) prin care au solicitat anularea Deciziei nr. 539/2015.

27. Reclamantele din procedura principală susțin că Decizia nr. 539/2015 supune sistemele de distribuție închise în sensul articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011 normelor aplicabile rețelei publice²¹, fără a ține seama de trăsăturile specifice ale respectivelor sisteme. Potrivit reclamantelor din procedura principală, echivalarea unor astfel de sisteme cu rețeaua publică este incompatibilă cu articolul 28 din Directiva 2009/72.

28. Reclamantele din procedura principală au criticat în fața instanței de trimitere următoarele aspecte ale Deciziei nr. 539/2015: (i) obligația de conectare a unor terți, impusă operatorilor de sisteme de distribuție închise în sensul articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011, (ii) obligația de separare contabilă și funcțională impusă operatorilor respectivi, (iii) aplicarea costurilor de dispecerizare în raport cu fiecare utilizator racordat la sistemul de distribuție închis, iar nu prin

20 A se vedea articolul 1 literele r) și s) din anexa A la Decizia nr. 539/2015. Normele consolidate privind separarea contabilă sunt prevăzute în anexa A la deliberazione 22 maggio 2014, n. 231/2014/R/com dell'AEEGSI – Disposizioni in materia di obblighi di separazione contabile (unbundling) per i settori dell'energia elettrica e del gas [Decizia nr. 231/2014 din 22 mai 2014 a AEEGSI privind obligația de a deține conturi separate (separarea) în sectoarele electricității și gazelor]. Normele consolidate privind separarea funcțională sunt prevăzute în anexa A la deliberazione 22 giugno 2015, n. 296/2015/R/com dell'AEEGSI – Disposizioni in merito agli obblighi di separazione funzionale (unbundling) per i settori dell'energia elettrica e del gas (Decizia nr. 296/2015 a AEEGSI din 22 iunie 2015 privind obligația de separare funcțională în sectoarele electricității și gazelor). Ambele decizii sunt disponibile pe pagina de internet a AEEGSI.

21 A se vedea punctul 35 de mai jos.

tratarea întregului sistem, în ansamblul său, ca pe un utilizator unic al dispecerizării, astfel cum se proceda anterior, și (iv) aplicarea costurilor generale ale sistemului de energie electrică consumului de energie al fiecărui utilizator individual racordat la sistemul de distribuție închis, chiar în cazul în care este vorba despre energie produsă în cadrul sistemului respectiv.

29. Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (Tribunalul Administrativ Regional Lombardia, Italia) a hotărât că se afla în imposibilitatea de a soluționa litigiul și a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Prevederile [Directivei 2009/72], în special articolul 3 alineatele (5) și (6) și articolul 28, trebuie interpretate în sensul că formează în mod necesar o rețea electrică și, prin urmare, un «sistem de distribuție» în sensul aceleiași directive un sistem constituit și gestionat de o entitate privată, la care este racordat un număr limitat de unități de producție și consum și care, la rândul său, este conectat la rețeaua publică, fără posibilitatea de a exclude dintr-o astfel de clasificare sistemele private având asemenea caracteristici constituite înainte de intrarea în vigoare a directivei și create inițial în scopul autoproducției?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea precedentă, singura posibilitate oferită de [Directiva 2009/72] pentru a pune în valoare particularitățile unei rețele electrice private este încadrarea acesteia în categoria sistemelor de distribuție închise prevăzute la articolul 28 din [Directiva 2009/72] sau aceasta îi permite legiuitorului național să instituie o categorie diferită de sisteme de distribuție care să fie supuse unei reglementări simplificate, diferită de cea prevăzută pentru sistemele de distribuție închise?
- 3) Independent de întrebările precedente, directiva trebuie interpretată în sensul că, în ceea ce privește sistemele de distribuție închise prevăzute la articolul 28 [din Directiva 2009/72], este impusă în orice caz obligația de conectare a unor terți?
- 4) Independent de întrebările precedente, clasificarea unei rețele electrice private drept sistem de distribuție închis în sensul articolului 28 din [Directiva 2009/72] îi permite legiuitorului național să prevadă în favoarea unui astfel de sistem numai derogările de la regimul general al sistemelor de distribuție prevăzute expres la articolul 28 și la articolul 26 alineatul (4) din aceeași directivă sau – în lumina considerentelor (29) și (30) ale directivei – statului membru îi este permis sau impus să prevadă și alte excepții de la aplicarea reglementării generale a sistemelor de distribuție, astfel încât să asigure urmărirea obiectivelor indicate în considerentele menționate mai sus?
- 5) În cazul în care Curtea consideră că statul membru poate sau trebuie să prevadă o reglementare care să ia în considerare caracterul specific al sistemelor de distribuție închise, prevederile [Directivei 2009/72] – în special considerentele (29) și (30), articolul 15 alineatul (7), articolul 37 alineatul (6) litera (b) și articolul 26 alineatul (4) – se opun unei reglementări naționale cum este reglementarea relevantă în prezenta procedură, care supune sistemele de distribuție închise unei reglementări în materie de dispecerizare și de separare contabilă și funcțională pe deplin analoge celei privind rețelele publice și care, în ceea ce privește costurile generale ale sistemului de energie electrică, prevede că plata unor astfel de sume se calculează parțial și în funcție de energia consumată în cadrul sistemului închis?”

30. Au prezentat observații scrise Solvay, Erg Power, Eni, Republica Elenă, Republica Italiană, Regatul Țărilor de Jos și Comisia Europeană.

31. Ca răspuns la o cerere de clarificare din partea Curții, în temeiul articolului 101 din Regulamentul de procedură, Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (Tribunalul Administrativ Regional Lombardia, Italia) a declarat, prin ordonanța din 12 aprilie 2018, că, în primul rând, obligația de separare funcțională nu se mai aplică operatorilor de sisteme de distribuție închise în sensul

articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011²² și, în al doilea rând, articolul 24 alineatul 2 din Decretul-lege nr. 91/2014 a fost abrogat, astfel încât costurile generale ale sistemului de energie electrică se aplică în prezent energiei electrice preluate de sistemul de distribuție închis, în ansamblul său, din rețeaua publică²³.

32. În consecință, instanța de trimitere a retras cea de a cincea întrebare preliminară în ceea ce privește obligațiile de separare și costurile generale ale sistemului de energie electrică. Instanța de trimitere a menținut însă această întrebare în ceea ce privește costurile de dispecerizare.

33. Solvay, Eni, Republica Italiană și Comisia Europeană au prezentat observații orale în ședința din 31 mai 2018.

III. Analiză

A. Observații preliminare

34. Din motive de claritate, dorim să subliniem că trimiterea, în întrebările preliminare adresate Curții, la noțiunea „rețeaua publică” trebuie înțeleasă ca o trimitere la sisteme de distribuție și de transport care funcționează în temeiul unui contract de concesiune. Într-adevăr, în conformitate cu articolul 1 alineatul 1 litera u) din anexa A la Decizia nr. 539/2015, o „rețea publică” este „orice rețea de electricitate care funcționează în temeiul unui contract de concesiune pentru transportul și distribuția de energie electrică”, al cărei operator „trebuie să asigure accesul terților, la cerere”, întrucât furnizează un serviciu public.

35. În consecință, sistemele de transport și de distribuție care funcționează în temeiul dreptului italian, în baza unui contract de concesiune, vor fi desemnate în prezentele concluzii cu sintagma „rețeaua publică”. RIU²⁴, celelalte rețele private²⁵ și sisteme simple de producție și consum²⁶ nu fac parte din rețeaua publică.

36. În primul rând, vom examina dacă un sistem creat și operat de o entitate privată, la care este conectat un număr limitat de unități de producție și de consum și care, la rândul său, este conectat la o rețea publică, trebuie considerat un „sistem de distribuție” în sensul Directivei 2009/72 (prima întrebare preliminară). Întrucât aceasta este, în opinia noastră, situația, vom examina în continuare dacă statele membre pot să acorde sistemului de distribuție o derogare de la obligațiile prevăzute de Directiva 2009/72 numai în cazul în care sistemul respectiv este calificat drept sistem de distribuție închis în sensul articolului 28 alineatul (1) din directiva menționată sau dacă statelor membre le este permis să identifice o categorie diferită de sisteme de distribuție cărora li se pot aplica alte derogări (a doua întrebare preliminară). În continuare vom examina dacă obligația de a asigura accesul terților, prevăzută la articolul 32 din Directiva 2009/72, se aplică operatorilor de sisteme de distribuție închise (a treia întrebare preliminară) și dacă cerințele enumerate la articolul 26 alineatul (4) și articolul 28

22 Acest lucru se datorează faptului că legea 4 agosto 2017, n. 124 – legge annuale per il mercato e la concorrenza (Legea nr. 124 din 4 august 2017, Legea anuală privind piața și concurența) a adăugat alineatele 5 bis și 5 ter la articolul 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011, cu consecința că obligația de separare funcțională impusă operatorilor de sisteme de distribuție nu se aplică operatorilor de sisteme de distribuție închise, care au obligația să țină evidențe contabile separate numai în cazul în care fac parte dintr-o întreprindere integrată pe verticală. În consecință, Autoritatea pentru Reglementare în materie de Energie, Rețele și Mediu a adoptat deliberazione 18 gennaio 2018, n. 15/2018/R/com – Esclusione dagli obblighi di separazione funzionale per le imprese di distribuzione elettrica con meno di 25 000 punti di prelievo e per i sistemi di distribuzione chiusi, ai sensi della legge 124/2017 (Decizia nr. 15/2018 din 18 ianuarie 2018 privind exceptarea de la cerințele de separare funcțională pentru distribuitorii de energie electrică cu mai puțin de 25 000 de puncte de conectare și pentru sistemele de distribuție închise în sensul Legii nr. 124/2017).

23 A se vedea decreto legge 30 dicembre 2016, n. 244 – Proroga e definizione di termini (Decretul-lege nr. 244 din 30 decembrie 2016 privind prelungirea și definirea termenelor), transformat ulterior în lege.

24 A se vedea punctul 10 de mai sus.

25 A se vedea punctul 13 de mai sus.

26 A se vedea punctul 18 de mai sus.

alineatul (2) din această directivă reprezintă singurele cerințe de la care statele membre pot excepta operatorii sistemelor de distribuție închise (a patra întrebare preliminară). În sfârșit, vom examina dacă Directiva 2009/72 se opune unei reglementări naționale care aplică utilizatorilor sistemelor de distribuție închise normele aplicabile utilizatorilor rețelei publice în ceea ce privește cheltuielile de dispecerizare (a cincea întrebare preliminară).

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

37. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită Curții de Justiție să stabilească dacă un sistem constituit și gestionat de o entitate privată, la care este racordat un număr limitat de unități de producție și consum și care, la rândul său, este conectat la rețeaua publică, trebuie considerat un „sistem de distribuție” în sensul Directivei 2009/72, în special al articolului 2 alineatele (5) și (6) și al articolului 28 din aceasta. De asemenea, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă trebuie să se țină seama, în acest sens, de faptul că un astfel de sistem a fost constituit înainte de intrarea în vigoare a Directivei 2009/72 sau de faptul că acesta a fost creat inițial ca sistem de autoproducție.

38. Trebuie să precizăm că, în opinia noastră, trimiterea din cadrul primei întrebări preliminare la articolul 3 alineatele (5) și (6) din Directiva 2009/72 trebuie interpretată ca o trimitere la articolul 2 alineatele (5) și (6) din această directivă. Într-adevăr, articolul 3 alineatele (5) și (6) din Directiva 2009/72 se referă la obligațiile de serviciu public (mai exact, dreptul consumatorilor de a schimba furnizorul și de a primi toate datele pertinente privind consumul și obligația statelor membre de a acorda compensații și drepturi exclusive în vederea îndeplinirii obligațiilor de serviciu public în mod nediscriminatoriu). Această dispoziție este prea puțin relevantă în clasificarea RIU și a altor rețele private drept sisteme de distribuție. De altfel, articolul 3 alineatele (5) și (6) din Directiva 2009/72 nu este menționat în motivarea cererii de decizie preliminară. În schimb, articolul 2 alineatele (5) și (6) din această directivă este menționat în motivarea cererii respective. În plus, acesta prezintă relevanță pentru prima întrebare preliminară, întrucât definește noțiunile de „distribuție” și „operator de sistem de distribuție”.

39. Solvay și Erg Power susțin că sistemele constituite și gestionate de o entitate privată, la care este racordat un număr limitat de unități de producție și consum și care, la rândul lor, sunt conectate la rețeaua publică, nu pot fi considerate în mod necesar sisteme de distribuție în sensul articolului 2 alineatele (5) și (6) și al articolului 28 din Directiva 2009/72. În opinia acestora, este posibilă excluderea dintr-o astfel de clasificare a sistemelor care dețin caracteristicile respective, au fost constituite înainte de intrarea în vigoare a Directivei 2009/72 și au fost create inițial în scopul autoproducției. Eni susține că RIU nu pot fi considerate sisteme de distribuție în sensul Directivei 2009/72.

40. Guvernul italian susține că RIU pot fi considerate sisteme de distribuție în sensul Directivei 2009/72. Guvernul elen, guvernul neerlandez și Comisia consideră că un sistem constituit și gestionat de o entitate privată, la care este racordat un număr limitat de unități de producție și consum și care, la rândul său, este conectat la rețeaua publică, trebuie considerat un sistem de distribuție.

41. Astfel cum subliniază instanța de trimitere, Directiva 2009/72 nu definește noțiunea „sistem de distribuție”. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 2 alineatul (5) din directiva menționată, „distribuție” înseamnă „transportul de energie electrică în rețele de distribuție de înaltă, medie și joasă tensiune, în vederea livrării energiei electrice către clienți, dar fără a include și furnizarea”²⁷. În consecință, după cum a afirmat Curtea în Hotărârea citiworks, o rețea de distribuție este o rețea care servește la livrarea de energie electrică de înaltă, medie și joasă tensiune către consumatori angro sau consumatori finali²⁸.

²⁷ Articolul 2 alineatul (19) din Directiva 2009/72 definește „furnizarea” drept „vânzarea, inclusiv revânzarea, de energie electrică către clienți”.

²⁸ Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, punctul 46).

42. În scopul de a stabili dacă o rețea constituie un sistem de distribuție în sensul Directivei 2009/72, nu are importanță faptul că aceasta conectează doar un număr limitat de unități de producție și consum.

43. Într-adevăr, distribuția este definită drept transportul energiei electrice în anumite sisteme, în vederea livrării acesteia către „consumatori”. La articolul 2 alineatul (5) din Directiva 2009/72 nu există nicio indicație în sensul că transportul energiei electrice în vederea livrării numai către un număr limitat de consumatori nu trebuie considerat drept distribuție în sensul acestei dispoziții. În consecință, nu există niciun motiv pentru care un sistem care conectează doar un număr limitat de unități de producție și consum nu trebuie considerat un sistem de distribuție în sensul Directivei 2009/72. În această privință, remarcăm că sistemul în discuție în Hotărârea citiworks, pe care Curtea l-a considerat a fi un sistem de distribuție în sensul Directivei 2009/72, deservea *un număr limitat* de consumatori²⁹. În cuvintele Curții, „[l]egiutorul [Uniunii] nu a înțeles [...] să excludă anumite rețele [...] de distribuție din domeniul de aplicare al Directivei 2003/54 pe criteriul dimensiunii sau al consumului de energie electrică”³⁰.

44. Pentru a stabili dacă o rețea poate fi considerată un sistem de distribuție în sensul Directivei 2009/72 nu are importanță nici faptul că aceasta a fost creată înainte de intrarea în vigoare a directivei respective. Directiva 2009/72 nu prevede că aceasta nu se aplică sistemelor create înainte de intrarea sa în vigoare.

45. În sfârșit, pentru a determina dacă o rețea poate fi considerată un sistem de distribuție în sensul Directivei 2009/72, nu are importanță că aceasta a fost creată inițial în scopul autoproducției.

46. Menționăm că, în temeiul articolului 28 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2009/72, un sistem care „distribuie energie electrică în principal proprietarului sau operatorului sistemului sau întreprinderilor lor conexe” poate fi considerat un sistem de distribuție închis (în consecință, un sistem de distribuție, după cum se va explica mai jos)³¹. Potrivit notei interpretative a Comisiei privind piețele cu amănuntul, articolul 28 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2009/72 se aplică „în cazul în care o întreprindere a permis utilizatorilor să se conecteze la un sistem dezvoltat pentru uzul propriu al întreprinderii”³². Considerăm că această dispoziție vizează sistemele de distribuție care, la fel ca RIU, au fost constituite inițial în scopul autoproducției³³.

47. În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 2 alineatul (5) și articolul 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72 trebuie interpretate în sensul că un sistem constituit și gestionat de o entitate privată, la care este racordat un număr limitat de unități de producție și consum și care, la rândul său, este conectat la rețeaua principală, este un sistem de distribuție. În această privință, este irelevant că sistemul respectiv a fost constituit inițial ca un sistem de autoproducție și că a fost creat înainte de intrarea în vigoare a Directivei 2009/72.

²⁹ A se vedea punctul 2 de mai sus.

³⁰ Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, punctul 49). Constatarea Curții de la punctul 49 din Hotărârea pronunțată în cauza citiworks potrivit căreia sistemele de distribuție intră în domeniul de aplicare al Directivei 2003/54 indiferent de dimensiunea acestora se poate aplica Directivei 2009/72. Acest lucru se datorează faptului că formularea articolului 2 alineatul (5) din Directiva 2003/54, care a condus Curtea la constatarea menționată mai sus la punctul 49 din Hotărârea pronunțată în cauza citiworks, este aproape identică cu formularea articolului 2 alineatul (5) din Directiva 2009/72. Într-adevăr, articolul 2 alineatul (5) din Directiva 2003/54 definește distribuția drept „transportul de energie electrică în rețele de distribuție de înaltă, medie și joasă tensiune, în vederea livrării sale către consumatori, dar fără a include furnizarea”.

³¹ A se vedea punctul 69 de mai jos.

³² A se vedea punctul 5.2 p. 11 din nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul.

³³ În această privință, instanța de trimitere indică faptul că atunci când au fost naționalizate rețelele de energie electrică, în anul 1962, rețelele care conectau o unitate de producție la o unitate de consum nu au fost incluse. Într-adevăr, acestea nu au fost considerate veritabile rețele de distribuție întrucât conectau două unități deținute de aceeași persoană. Mai degrabă, acestea au fost considerate rețele de autoproducție. Cu toate acestea, de-a lungul timpului, unele dintre aceste rețele de autoproducție au evoluat, de exemplu atunci când unitatea de consum a fost vândută unui tert, astfel încât rețeaua nu a mai putut fi considerată o rețea de autoproducție.

C. Cu privire la a doua întrebare preliminară

48. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, Curții de Justiție să stabilească dacă statele membre pot excepta un sistem de distribuție de la obligațiile prevăzute de Directiva 2009/72 numai în cazul în care sistemul respectiv poate fi considerat un sistem de distribuție închis în sensul articolului 28 alineatul (1) din această directivă sau dacă statelor membre li se permite să instituie o categorie diferită de sisteme de distribuție și să scutească sistemele care aparțin acestei categorii de alte obligații în afara celor de la care pot fi exceptate sistemele de distribuție închise.

49. Solvay, Erg Power și Eni susțin că legiuitorului național îi este permis să instituie o altă categorie de sisteme de distribuție decât sistemele de distribuție închise și să stabilească pentru această categorie o altă reglementare simplificată decât cea aplicabilă sistemelor de distribuție închise.

50. Guvernul italian, guvernul elen, guvernul neerlandez și Comisia consideră că Directiva 2009/72 nu permite statelor membre să prevadă o altă categorie de sisteme de distribuție decât sistemele de distribuție închise și să aplice acestei categorii o reglementare simplificată diferită.

51. Observăm că Directiva 2009/72 impune anumite obligații operatorilor de sisteme de distribuție. În special, operatorii menționați au o obligație de separare funcțională³⁴ și contabilă³⁵. De asemenea, aceștia au obligația să asigure accesul terților pe baza unor tarife obiective și nediscriminatorii³⁶. În plus, energia folosită pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate trebuie să fie cumpărată de operatorul de distribuție (atunci când îndeplinește o astfel de funcție) în conformitate cu proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață³⁷.

52. Directiva 2009/72 prevede patru categorii de sisteme de distribuție pe care statele membre le pot scuti de obligațiile prevăzute de directiva menționată, și anume sisteme de distribuție închise, mici sisteme izolate, micro sisteme izolate și sisteme care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați.

53. În primul rând, un sistem de distribuție poate fi considerat un sistem de distribuție închis în sensul articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72 dacă sunt îndeplinite două condiții. *Primo*, sistemul respectiv trebuie să „distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune”³⁸. *Secundo*, acesta trebuie fie să distribuie energie electrică utilizatorilor ale căror operații sau al căror proces de producție sunt integrate, fie să distribuie energie electrică în principal proprietarului sau operatorului său. În conformitate cu articolul 28 alineatul (2) din directiva menționată, statele membre au competența să acorde o derogare operatorului unui sistem de distribuție închis de la (i) obligațiile menționate la articolul 25 alineatul (5) din directivă de a cumpăra energia pe care o folosește pentru a acoperi pierderile de energie și rezervele de capacitate conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață și de la (ii) obligația menționată la articolul 32 alineatul (1) din Directiva 2009/72 ca tarifele să fie aprobate înainte de intrarea în vigoare a

34 A se vedea articolul 26 din Directiva 2009/72.

35 A se vedea articolul 31 din Directiva 2009/72.

36 A se vedea articolul 32 din Directiva 2009/72.

37 A se vedea articolul 25 alineatul (5) din Directiva 2009/72.

38 Un sistem de distribuție închis nu poate să deservească clienți casnici, cu excepția utilizării întâmplătoare de către un număr mic de consumatori casnici. A se vedea articolul 28 alineatul (4) din Directiva 2009/72.

acestora, în conformitate cu articolul 37 din directivă. În plus, în temeiul articolului 26 alineatul (4) din Directiva 2009/72, statele membre pot scuti sistemele de distribuție care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați de la obligațiile de separare funcțională și contabilă, lucru probabil în cazul sistemelor de distribuție închise³⁹.

54. În al doilea rând, micile sisteme izolate sunt, potrivit articolului 2 punctul 26 din Directiva 2009/72, sisteme „cu un consum mai mic de 3 000 GWh în anul 1996, în care mai puțin de 5 % din consumul anual se obține prin interconectarea cu alte sisteme”. Statelor membre li se permite, în temeiul articolului 44 alineatul (1) din această directivă, să aplice derogări pentru obligațiile stabilite în capitolele IV, VI, VII și VIII din directivă (sub rezerva, însă, a autorizației din partea Comisiei). De asemenea, acestora li se permite, în temeiul articolului 26 alineatul (4) din Directiva 2009/72, să scutească micile sisteme izolate de obligațiile de separare funcțională și contabilă⁴⁰.

55. În al treilea rând, microsistemele izolate sunt, în conformitate cu articolul 2 punctul 27 din Directiva 2009/72, sisteme „cu un consum mai mic de 500 GWh în anul 1996, fără a fi interconectat cu alte sisteme”. În temeiul articolului 44 alineatul (1) din Directiva 2009/72, statele membre pot excepta microsistemele izolate de la dispozițiile din capitolele III, IV, VI, VII și VIII din directivă (sub rezerva, din nou, a autorizației din partea Comisiei). De asemenea, în temeiul articolului 26 alineatul (4) din directiva menționată, statele membre pot scuti sistemele care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați de la obligațiile de separare funcțională și contabilă, ceea ce este probabil în cazul microsistemelor izolate.

56. În al patrulea rând, sistemele care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați pot fi exceptate, în temeiul articolului 26 alineatul (4) din Directiva 2009/72, de la obligațiile de separare funcțională și contabilă prevăzute la alineatele (1), (2) și (3) ale acestei dispoziții. După cum s-a menționat mai sus, sistemele de distribuție închise, micile sisteme izolate și microsistemele izolate pot intra în această categorie.

57. În opinia noastră, nu există alte categorii de sisteme de distribuție pe care statele membre le pot scuti de obligațiile prevăzute de Directiva 2009/72. În cazul în care legiuitorul Uniunii ar fi intenționat să confere statelor membre competența de a institui o altă categorie de sisteme de distribuție și de a aplica derogări sistemelor care aparțin acestei categorii, ar fi făcut acest lucru în mod expres, după cum a procedat la articolul 26 alineatul (4), la articolul 28 alineatul (2) și la articolul 44 alineatul (1) din această directivă.

58. În consecință, statele membre pot scuti un sistem de distribuție de obligațiile prevăzute de Directiva 2009/72 numai dacă acest sistem este un sistem de distribuție închis, un mic sistem izolat, un microsistem izolat sau un sistem care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați.

59. În prezenta cauză, nu s-a afirmat că RIU sau alte rețele private trebuie considerate mici sisteme izolate sau microsisteme izolate. RIU și alte rețele private sunt însă clasificate drept sisteme de distribuție închise de articolul 38 alineatul (5) din Decretul legislativ nr. 93/2011⁴¹.

60. Este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă RIU și celelalte rețele private trebuie considerate sisteme de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72.

39 În conformitate cu secțiunea 5.3 din nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul, „din cauza faptului că funcționează pe amplasamente geografice limitate care deservesc numai clienți necasnici, operatorii sistemelor de distribuție închise nu vor avea mai mult de 100 000 de clienți. În consecință, statele membre vor putea să aplice dispozițiile articolului 26 alineatul (4) din Directiva 2009/72, care permite statelor membre să nu impună separarea funcțională și contabilă a unor astfel de operatori de sisteme de distribuție”.

40 Nu este necesară nicio decizie a Comisiei pentru ca un stat membru să exercite opțiunea prevăzută la articolul 26 alineatul (4) din Directiva 2009/72.

41 Potrivit cererii de decizie preliminară, noțiunea „sistem de distribuție închis” are aceeași semnificație potrivit articolului 38 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 93/2011 și articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72. A se vedea punctul 15 de mai sus.

61. Cu toate acestea, observăm că, în temeiul articolului 33 alineatul 1 litera b) din Legea nr. 99/2009, RIU trebuie să conecteze fie „unități de consum *industriale*”, fie „unități de consum *industriale* și unități de producere a energiei electrice”⁴², iar acestea trebuie să fie „cuprinse în zone situate pe teritoriul a cel mult trei municipalități adiacente sau a cel mult trei provincii adiacente, numai în cazul în care unitățile de producție sunt alimentate din surse regenerabile”. În consecință, considerăm că prima cerință de la articolul 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72, potrivit căreia sistemul distribuie energie electrică „într-o zonă industrială [...] limitată din punct de vedere geografic”, este îndeplinită. Observăm de asemenea că cel puțin în cazul în care RIU conectează unități de consum industriale și unități de producere a energiei electrice „esențiale din punct de vedere funcțional pentru procesul de producție industrial”, cea de a doua cerință prevăzută la articolul 28 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2009/72, potrivit căreia procesul de producție al utilizatorilor este integrat, este, în opinia noastră, îndeplinită⁴³.

62. În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare preliminară că statele membre pot scuti sistemele de distribuție de la obligațiile prevăzute de Directiva 2009/72 numai în cazul în care astfel de sisteme pot fi considerate sisteme de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din directivă, mici sisteme izolate în sensul articolului 2 punctul 26 din directivă, microsisteme izolate în sensul articolului 2 punctul 27 din directivă sau în cazul în care acestea aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți. Statelor membre nu le este permis să instituie o categorie diferită de sisteme de distribuție și să scutească sistemele care aparțin acestei categorii de alte obligații decât cele de la care pot fi exceptate sistemele de distribuție închise, micile sisteme izolate, microsistemele izolate sau sistemele care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați.

D. Cu privire la a treia întrebare preliminară

63. Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită Curții de Justiție să stabilească dacă operatorii de sisteme de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72 sunt obligați să asigure accesul terțelor părți în toate cazurile.

64. Solvay, Erg Power, Eni, guvernul italian și guvernul elen susțin că operatorii de sisteme de distribuție închise nu sunt obligați să acorde acces terțelor părți în toate cazurile⁴⁴.

65. Comisia consideră că Directiva 2009/72 nu permite statelor membre să scutească operatorii de sisteme de distribuție închise de obligația de a acorda acces terțelor părți.

66. Articolul 32 din Directiva 2009/72 prevede că „[s]tatele membre asigură punerea în aplicare [...] a unui sistem de acces al terțelor părți la sistemele [...] de distribuție”, bazat pe tarife obiective și nediscriminatorii. De asemenea, statele membre garantează că astfel de tarife sunt aprobate de autoritatea națională de reglementare și sunt publicate înainte de intrarea lor în vigoare, în conformitate cu articolul 37 din directiva menționată.

67. Conform jurisprudenței, liberul acces al terților la rețelele de transport și de distribuție constituie una dintre măsurile esențiale pe care statele membre sunt obligate să le pună în aplicare pentru a asigura realizarea pieței interne de energie electrică⁴⁵. În această privință, în considerentul (4) al Directivei 2009/72 se subliniază că nu există încă în fiecare stat membru un acces nediscriminatoriu.

42 Sublinierea noastră.

43 Problema nu poate fi abordată în ceea ce privește alte rețele private, întrucât, potrivit instanței de trimitere, nu există nicio definiție a acestor rețele în dreptul italian. A se vedea punctul 13 de mai sus.

44 Guvernul neerlandez nu a prezentat nicio observație referitoare la cea de a treia întrebare preliminară.

45 Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, punctul 44), Hotărârea din 9 octombrie 2008, Sabatauskas și alții (C-239/07, EU:C:2008:551, punctul 33), și Hotărârea din 29 septembrie 2016, Essent Belgium (C-492/14, EU:C:2016:732, punctul 76).

68. În opinia noastră, articolul 32 din Directiva 2009/72 impune operatorilor de sisteme de distribuție închise să acorde acces terțelor părți.

69. În primul rând, subliniem că sistemele de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72 reprezintă sisteme de distribuție⁴⁶. În consecință, toate obligațiile impuse operatorilor de sisteme de distribuție le sunt impuse operatorilor de sisteme de distribuție închise, cu excepția cazului în care se prevede altfel în directiva respectivă.

70. Acest lucru este conform cu nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul. În conformitate cu secțiunea 5.3 a acesteia, „sistemele de distribuție închise sunt sisteme de distribuție și nu constituie o categorie nouă și diferită de sisteme”.

71. De asemenea, acest lucru este conform cu propunerea Comisiei din 23 februarie 2017 de directivă reformată privind energia electrică⁴⁷. Această propunere adaugă un alineat (5) la articolul 28 din Directiva 2009/72 (articolul 38 din propunerea Comisiei de directivă reformată privind energia electrică), care prevede că „sistemele de distribuție închise sunt considerate sisteme de distribuție în sensul prezentei directive”.

72. În al doilea rând, este adevărat că articolul 32 alineatul (1) din Directiva 2009/72 lasă statelor membre libertatea de a lua măsurile necesare pentru punerea în aplicare a unui sistem de acces al terților la rețelele de transport sau de distribuție. Cu toate acestea, având în vedere importanța principiului accesului liber la rețelele de transport și de distribuție⁴⁸, această marjă de apreciere nu autorizează statele membre să se abată de la acest principiu, cu excepția cazurilor în care Directiva 2009/72 prevede excepții sau derogări⁴⁹.

73. În această privință, observăm că articolul 28 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2009/72 nu permite statelor membre să acorde o derogare operatorilor de sisteme de distribuție închise de la obligația acestora de a acorda acces nediscriminatoriu terților.

74. Într-adevăr, articolul 28 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2009/72 prevede că statele membre pot scuti operatorii de sisteme de distribuție închise de „obligația menționată la articolul 32 alineatul (1) ca tarifele sau metodologiile care stau la baza calculării acestora să fie aprobate înainte de intrarea în vigoare în conformitate cu articolul 37”. În consecință, în temeiul articolului 28 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2009/72, statele membre pot acorda o derogare operatorilor de sisteme de distribuție închise *de la obligația de aprobare prealabilă a tarifelor acestora*. Acest lucru înseamnă că operatorilor de sisteme de distribuție închise li se poate permite să aplice tarife negociate, astfel cum se menționează în nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul⁵⁰. În cazul în care este exercitată această opțiune, utilizatorii sistemului de distribuție închis pot, în temeiul articolului 28 alineatul (3) din directiva menționată, să solicite autorității naționale de reglementare să revizuiască aceste tarife. Cu toate acestea, articolul 28 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2009/72 nu permite statelor membre să acorde o derogare operatorilor de sisteme de distribuție închise *de la obligația acestora de a acorda acces terților*⁵¹.

46 Astfel cum au fost definite de Curte în Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, punctul 46). A se vedea punctul 41 de mai sus.

47 Propunerea Comisiei din 23 februarie 2017 de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind normele comune pentru piața internă de energie electrică (reformată) (denumită în continuare „propunerea Comisiei de directivă reformată privind energia electrică”) [COM(2016) 864 final/2].

48 A se vedea punctul 67 de mai sus.

49 Hotărârea din 22 mai 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, punctul 55).

50 Într-adevăr, secțiunea 5.5 din nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul este intitulată „procedura de revizuire a tarifelor negociate” (sublinierea noastră). Secțiunea 5.5 din această notă face parte din secțiunea 5, care se referă la sistemele de distribuție închise.

51 A se vedea Johnston, A., și Block, G., *EU Energy Law*, Oxford University Press, 2012, punctul 4.131.

75. De asemenea, remarcăm că nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul prevede, la punctul 5.3, că „obligația de a acorda acces terților la sistem se aplică și operatorilor de sisteme de distribuție închise”.

76. În schimb, articolul 3 alineatul (14) din Directiva 2009/72 prevede că „Statele membre pot decide să nu aplice dispozițiile articol[ului] [...] 32 [...] în măsura în care aplicarea acest[uia] ar obstrucționa realizarea, de drept sau de fapt, a obligațiilor impuse întreprinderilor din domeniul energiei electrice în interesul economic general [...]”⁵². Potrivit jurisprudenței, statelor membre li se permite să nu aplice dispozițiile articolului 32 din Directiva 2009/72 care prevăd accesul terților, sub rezerva condițiilor prevăzute la articolul 3 alineatul (8) din directivă⁵³.

77. În consecință, articolul 32 din Directiva 2009/72 impune operatorilor de sisteme de distribuție închise să asigure accesul terților, cu condiția ca, astfel cum se prevede la alineatul (2) al dispoziției menționate, aceștia să dispună de capacitățile necesare.

78. În prezenta cauză, observăm că, potrivit articolului 8 din anexa A la Decizia nr. 539/2015⁵⁴, RIU și alte rețele private nu sunt supuse obligației de conectare a terților, în timp ce utilizatorii acestor rețele au dreptul de a fi conectați la rețeaua publică⁵⁵.

79. În consecință, în cazul în care RIU și celelalte rețele private ar fi considerate sisteme de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72, dispozițiile menționate la punctul precedent ar fi incompatibile cu articolul 28 alineatul (2) litera (b) și cu articolul 32 din această directivă.

80. În consecință, trebuie să se răspundă la a treia întrebare preliminară că articolul 28 alineatul (2) litera (b) și articolul 32 din Directiva 2009/72 trebuie interpretate în sensul că operatorii sistemelor de distribuție închise au obligația să asigure accesul terților, cu excepția cazului în care nu dispun de capacitățile necesare.

E. Cu privire la a patra întrebare preliminară

81. Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită Curții de Justiție să stabilească dacă statelor membre le este permis să scutească operatorii de sisteme de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72 numai de la cerințele enumerate la articolul 26 alineatul (4) și la articolul 28 alineatul (2) din directivă sau dacă statelor membre li se permite sau li se impune să scutească acești operatori de la alte cerințe prevăzute de directiva respectivă.

82. Solvay susține că statele membre au dreptul să scutească sistemele de distribuție închise nu numai de la cerințele prevăzute la articolul 26 alineatul (4) și la articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72, ci și de la alte cerințe prevăzute de aceeași directivă, pentru a evita, astfel cum se menționează în considerentele (29) și (30) ale directivei respective, impunerea unei sarcini disproporționate sau inutile asupra acestor operatori de sisteme. Erg Power împărtășește opinia Solvay. Eni susține că statele membre au obligația să scutească sistemele închise de distribuție de la alte cerințe. Guvernul italian consideră că sistemele de distribuție închise pot fi exceptate de la alte cerințe decât cele enumerate la articolul 26 alineatul (4) și la articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72, în

⁵² În schimb, articolul 28 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2009/72 prevede că statele membre pot acorda o derogare pentru operatorii de sisteme de distribuție închise de la o anumită „obligație” prevăzută de articolul 32 din această directivă, nu de la articolul 32 ca atare.

⁵³ Hotărârea din 29 septembrie 2016, Essent Belgium (C-492/14, EU:C:2016:732, punctul 91).

⁵⁴ A se vedea punctul 21 de mai sus.

⁵⁵ A se vedea de asemenea, în ceea ce privește RIU, articolul 33 alineatul 1 litera c) din Legea nr. 99/2009 (menționat la punctul 10 de mai sus) și, în ceea ce privește alte rețele private, Decretul ministerial din 10 decembrie 2010 (menționat la punctul 12 de mai sus).

măsura în care acest lucru are ca rezultat un regim simplificat. Guvernul elen afirmă că competența statelor membre de a excepta operatorii de sisteme de distribuție închise de la cerințele prevăzute de această directivă nu se limitează, probabil, la cele enumerate la articolul 26 alineatul (4) și la articolul 28 alineatul (2) din directivă.

83. Guvernul neerlandez susține că statele membre pot scuti sistemele de distribuție închise numai de la cerințele enumerate la articolul 26 alineatul (4) și la articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72. Comisia susține că sistemele de distribuție închise pot fi exceptate numai de la cerințele prevăzute la articolul 25 alineatul (5) și la articolul 32 alineatul (1) din această directivă.

84. În opinia noastră, statele membre nu au dreptul să scutească operatorii de sisteme de distribuție închise de la alte cerințe decât cele prevăzute la articolul 26 alineatul (4) și la articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72, și anume (i) obligațiile de separare funcțională și contabilă prevăzute la articolul 26 alineatele (1), (2) și (3) din această directivă, (ii) cerința prevăzută la articolul 25 alineatul (5) din aceeași directivă de a cumpăra energia folosită pentru a acoperi pierderile și rezervele de capacitate conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și bazate pe reguli de piață și (iii) obligația de aprobare prealabilă a tarifelor de către autoritatea națională de reglementare, examinată la punctele 63-80 din prezentele concluzii.

85. În primul rând, după cum am afirmat mai sus⁵⁶, sistemele de distribuție închise sunt sisteme de distribuție. În consecință, toate obligațiile impuse operatorilor de sisteme de distribuție le sunt impuse operatorilor de sisteme de distribuție închise, cu excepția cazului în care Directiva 2009/72 prevede altfel.

86. În al doilea rând, subliniem că, în cursul lucrărilor pregătitoare ale Directivei 2009/72, Parlamentul European a propus adăugarea unui alineat la articolul 26 din Directiva 2003/54⁵⁷, care prevedea că „statele membre pot excepta parcurile industriale de la dispozițiile capitolelor III, IV, V, VI și VII”⁵⁸. „Parcurile industriale” au fost definite de Parlament drept „zon[e] geografic[e] aflat[e] în proprietate privată cu o rețea de energie electrică proiectată, în principal, pentru aprovizionarea consumatorilor industriali de pe ace[ste] platform[e]”⁵⁹. În opinia noastră, „parcurile industriale” se aseamănă cu sistemele de distribuție închise abordate în prezentele concluzii (care au fost introduse numai într-o etapă ulterioară în Directiva 2009/72). Amendamentul Parlamentului a conferit statelor membre competența de a scuti „parcurile industriale” de un număr mare de dispoziții, în special cele referitoare la funcționarea sistemelor de distribuție (prevăzută în capitolul V din Directiva 2003/54).

87. Cu toate acestea, Directiva 2009/72 a fost adoptată fără amendamentul Parlamentului. Acest lucru sugerează că intenția legiuitorului Uniunii a fost de a permite statelor membre să acorde operatorilor de sisteme de distribuție închise numai derogări limitate de la obligațiile impuse operatorilor de sisteme de distribuție.

88. În al treilea rând, este adevărat că, în conformitate cu punctul 5.3 din nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul, „[statele membre] pot să elaboreze norme direcționate și proporționale pentru operatorii de [sisteme de distribuție închise] care să ia în considerare circumstanțele specifice ale acestora. Acest lucru este deosebit de important deoarece natura precisă a multor obligații ale operatorilor de sisteme este stabilită de statele membre și nu este prevăzută în mod direct în [Directiva 2009/72]”.

⁵⁶ A se vedea punctele 69-71 de mai sus.

⁵⁷ Articolul 26 din Directiva 2003/54 corespunde articolului 44 din Directiva 2009/72.

⁵⁸ Rezoluția legislativă a Parlamentului European din 18 iunie 2008 referitoare la propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2003/54/CE privind normele comune pentru piața internă de energie electrică (JO 2009, C 286 E, p. 106).

⁵⁹ A se vedea articolul 1 alineatul (2) litera (c) din rezoluția legislativă menționată la nota de subsol 58 de mai sus.

89. Cu toate acestea, în opinia noastră, statele membre dispun de o marjă de apreciere în implementarea obligațiilor prevăzute de Directiva 2009/72 (și anume în definiția „naturii exacte” a unor astfel de obligații). Întrucât, după cum se afirmă în considerentul (30) al directivei respective, nu ar trebui impusă „o sarcină administrativă inutilă” sistemelor de distribuție închise, aceste obligații pot fi *adaptate* de statele membre pentru a lua în considerare trăsăturile specifice ale sistemelor respective. Acest lucru nu înseamnă că statelor membre li se permite să *scutească* sistemele de distribuție închise de obligațiile impuse de Directiva 2009/72.

90. De exemplu, în conformitate cu nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul, statele membre pot lua în considerare trăsăturile specifice ale sistemelor de distribuție închise prin stabilirea unor norme de desemnare a operatorilor de distribuție. Cu toate acestea, nota respectivă nu precizează că statele membre pot scuti întreprinderile care dețin sau sunt responsabile de sistemele de distribuție închise de obligația de a desemna un operator, prevăzută la articolul 24 din Directiva 2009/72.

91. De asemenea, remarcăm că frazele menționate la punctul 88 de mai sus fac parte din secțiunea 5.3 din nota interpretativă a Comisiei privind piețele cu amănuntul, intitulată „Nu formează o categorie separată de sisteme”⁶⁰, iar nu din secțiunea 5.4 din această notă, intitulată „Excepții specifice” și care se referă la articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72. Acest lucru confirmă că competența statelor membre de a defini „natura exactă” a obligațiilor impuse operatorilor de sisteme de distribuție închise, la care se face referire în aceste fraze, nu este o competență de a excepta, ci mai degrabă o competență de a adapta normele stabilite pentru operatorii de sisteme de distribuție care nu sunt închise.

92. În prezenta cauză, operatorii de RIU și de alte rețele private sunt scutiți de anumite obligații impuse operatorilor de sisteme de distribuție, și anume (i) obligația de a acorda acces terților și (ii) obligația de separare funcțională⁶¹.

93. Derogarea de la obligația de a acorda acces terților a fost examinată mai sus. În ceea ce privește exceptarea de la obligația de separare funcțională, aceasta este conformă cu competența conferită statelor membre de articolul 26 alineatul (4) din Directiva 2009/72 de a scuti de această obligație sistemele care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați.

94. În consecință, trebuie să se răspundă la a patra întrebare preliminară că articolul 26 alineatul (4) și articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72 trebuie interpretate în sensul că se opun ca statele membre să scutească operatorii de sisteme de distribuție închise de cerințe care nu sunt enumerate în aceste dispoziții.

F. Cu privire la a cincea întrebare preliminară

95. Prin intermediul celei de a cincea întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită Curții de Justiție să stabilească dacă Directiva 2009/72, în special articolul 15 alineatul (7), articolul 37 alineatul (6) litera (b) și considerentele (29) și (30) ale acesteia, se opun unei reglementări naționale care supune utilizatorii sistemelor de distribuție închise normelor aplicabile utilizatorilor rețelei publice în ceea ce privește cheltuielile de dispecerizare.

⁶⁰ Secțiunea 5.3 din această notă face parte din secțiunea 5, intitulată „Sisteme de distribuție închise”.

⁶¹ A se vedea punctul 31 de mai sus.

96. După cum a afirmat Comisia în ancheta din anul 2007 privind sectorul energetic⁶², „deoarece electricitatea nu poate fi stocată” și stabilitatea rețelei necesită ca producția și consumul să fie în echilibru în orice moment, „există regimuri de echilibrare și de rezervă pentru a soluționa dezechilibrele în timp real ale participanților pe piață, care rezultă din discrepanțele dintre [...] cererea și producția de energie electrică”⁶³. Gestiunea unor astfel de regimuri este încredințată operatorilor sistemelor de transport și operatorilor sistemelor de distribuție⁶⁴.

97. Articolul 2 alineatul 10 din Decretul legislativ nr. 79/1999⁶⁵ definește dispecerizarea drept „activitatea de emitere a instrucțiunilor privind utilizarea și exploatarea coordonată a unităților de producție, a rețelei de transport și a serviciilor auxiliare”. Potrivit articolului 1 alineatul 1 din acest decret legislativ, dispecerizarea este un serviciu public efectuat de stat prin intermediul operatorului sistemului național de transport, Terna SpA (denumită în continuare „Terna”).

98. Utilizatorilor sistemului li se percepe un tarif pentru furnizarea serviciilor de dispecerizare. În conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din anexa A la Decizia nr. 539/2015, normele aplicate utilizatorilor sistemelor de distribuție închise cu privire la tarifele de dispecerizare sunt cele aplicabile utilizatorilor rețelei publice. Aceeași dispoziție prevede că, în privința utilizatorilor sistemelor de distribuție închise, se aplică tarifele de expediere „în ceea ce privește energia electrică introdusă și preluată din sistemul de distribuție închis de fiecare utilizator prin intermediul punctului său de conectare la acest sistem”.

99. Tarifele de dispecerizare sunt plătite către Terna, nu către operatorul sistemului de distribuție închis.

¹⁰⁰. Înainte de intrarea în vigoare a Directivei 539/2015, tarifele de dispecerizare au fost aplicate numai în legătură cu energia electrică introdusă sau preluată din rețeaua publică de către sistemul de distribuție închis în ansamblul său, prin intermediul punctului de conectare a acestui sistem la rețeaua respectivă. Acest lucru înseamnă că tarifele de dispecerizare au fost aplicate numai în legătură cu energia electrică introdusă sau preluată din rețeaua publică. Acestea nu au fost aplicate în legătură cu energia electrică produsă în cadrul sistemului de distribuție închis.

101. Solvay, Erg Power, Eni și guvernul elen susțin că Directiva 2009/72 se opune aplicării în ceea ce privește sistemele de distribuție închise a normelor de dispecerizare aplicabile rețelei publice.

102. Guvernul italian susține că utilizatorii RIU pot decide să se regrupeze într-un singur punct de conectare la rețeaua publică, caz în care tarifele de dispecerizare se aplică numai energiei electrice preluate de RIU în ansamblul său din rețeaua publică⁶⁶.

103. Comisia consideră că Directiva 2009/72 nu se opune impunerii în cazul utilizatorilor RIU a normelor privind dispecerizarea aplicabile utilizatorilor rețelei publice.

62 Raportul Direcției Generale Concurență din 10 ianuarie 2007 privind ancheta în sectorul energetic (denumit în continuare „ancheta din anul 2007 privind sectorul energetic”) [SEC(2006) 1724]. Acest raport este disponibil pe pagina de internet a Direcției Generale Concurență a Comisiei, la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/overview_en.html

63 A se vedea punctul 327 din ancheta din anul 2007 privind sectorul energetic.

64 A se vedea articolele 15 și 25 din Directiva 2009/72.

65 Decreto legislativo 16 marzo 1999, n. 79 – Attuazione della direttiva 96/92/CE recante norme comuni per il mercato interno dell'energia elettrica (Decretul legislativ nr. 79 din 16 martie 1999 de transpunere a Directivei 96/92/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 79/1999”).

66 Guvernul neerlandez nu a prezentat nicio observație referitoare la cea de a cincea întrebare preliminară.

104. Observăm că, astfel cum susține Eni, în mod normal utilizatorii RIU introduc sau preiau energie electrică numai din RIU, nu din rețeaua publică, astfel încât serviciile de dispecerizare sunt furnizate de operatorul RIU, nu de Terna. Utilizatorii RIU achiziționează energie electrică din rețeaua publică și li se furnizează servicii de dispecerizare de către Terna numai în cazuri rare, atunci când există vârfuri de cerere neașteptate sau întreruperi ale producției în cadrul RIU.

105. În consecință, metodologia prin care suma tarifelor de dispecerizare este calculată în raport cu energia electrică introdusă sau preluată din RIU, nu numai în raport cu energia electrică introdusă sau preluată din rețeaua publică, este incompatibilă cu cerința prevăzută la articolul 15 alineatul (7), precum și la articolul 37 alineatul (6) litera (b) din Directiva 2009/72, potrivit căreia tarifele de echilibrare trebuie să fie „nediscriminatorii”. Într-adevăr, utilizatorilor RIU, la fel ca utilizatorilor rețelei publice, li se percepe un tarif pentru furnizarea serviciilor de dispecerizare de către Terna, chiar dacă cei dintâi, spre deosebire de cei din urmă, beneficiază numai în mod excepțional de astfel de servicii.

106. În plus, metodologia respectivă este incompatibilă cu cerința prevăzută la articolul 15 alineatul (7) și în considerentul (35) al Directivei 2009/72, potrivit căreia tarifele de dezechilibru trebuie să „țin[ă] seama de costuri”, și cu cerința prevăzută la articolul 37 alineatul (6) litera (b) din această directivă, potrivit căreia serviciile de echilibrare trebuie să fie furnizate „în modul cel mai economic posibil”. Acest lucru se datorează faptului că Terna nu a suportat niciun cost sau a suportat numai costuri limitate în ceea ce privește utilizatorii RIU.

107. În consecință, considerăm că nu poate fi aplicată aceeași metodologie la calcularea tarifelor de dispecerizare plătite de utilizatorii RIU și la calcularea tarifelor de dispecerizare plătite de utilizatorii rețelei publice. Tarifele de dispecerizare plătite de utilizatorii RIU trebuie să fie calculate în raport cu energia electrică introdusă sau preluată din rețeaua publică. Într-adevăr, aceste tarife trebuie să reflecte costurile suportate de Terna pentru furnizarea de servicii de dispecerizare utilizatorilor RIU.

108. Observăm că, în ședință, guvernul italian a susținut că utilizatorii RIU pot, în temeiul dreptului italian, să se regrupeze astfel încât tarifele de dispecerizare să fie calculate în raport cu energia electrică introdusă sau preluată din rețeaua publică de către RIU în ansamblul său. Potrivit guvernului italian, în cazul în care utilizatorii RIU iau decizia de a se regrupa, tarifele de dispecerizare ar fi calculate astfel cum au fost calculate înainte de intrarea în vigoare a Directivei 539/2015. În ședință, atât reprezentantul Solvay, cât și cel al Eni au răspuns că, în cazul în care utilizatorii RIU se regrupează, acest lucru nu ar avea niciun impact asupra calculului tarifelor de dispecerizare. Revine instanței de trimitere sarcina de a clarifica această problemă.

109. În ceea ce privește problema dacă opțiunea de aprovizionare din rețeaua publică ar trebui să fie compensată ca atare, și anume chiar dacă opțiunea nu este exercitată și nu se achiziționează energie electrică din rețeaua publică, Curtea nu are, în opinia noastră, informații suficiente cu privire la cadrul de reglementare italian și la caracteristicile pieței pentru a aborda această problemă.

110. În consecință, trebuie să se răspundă la a cincea întrebare preliminară că articolul 15 alineatul (7) și articolul 37 alineatul (6) litera (b) din Directiva 2009/72 se opun unei reglementări naționale prin care tarifele de dispecerizare plătite de utilizatorii sistemelor de distribuție închise către operatorul rețelei principale sunt aplicate energiei electrice introduse de fiecare utilizator în sistemul de distribuție închis sau energiei electrice preluate de fiecare utilizator din sistemul de distribuție închis. Aceste tarife trebuie să se aplice numai energiei electrice introduse de fiecare utilizator al sistemului de distribuție închis în cadrul rețelei principale sau energiei electrice preluate de fiecare utilizator al sistemului de distribuție închis din rețeaua principală.

IV. Concluzie

111. În lumina celor prezentate mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (Tribunalul Administrativ Regional Lombardia, Italia) după cum urmează:

- „1) Articolul 2 alineatul (5) și articolul 28 alineatul (1) din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE trebuie interpretate în sensul că un sistem constituit și gestionat de o entitate privată, la care este racordat un număr limitat de unități de producție și consum și care, la rândul său, este conectat la rețeaua principală, este un sistem de distribuție. În această privință, este irelevant că sistemul respectiv a fost constituit inițial ca un sistem de autoproducție și că a fost creat înainte de intrarea în vigoare a Directivei 2009/72.
- 2) Statele membre pot scuti sistemele de distribuție de obligațiile prevăzute în Directiva 2009/72 numai în cazul în care astfel de sisteme pot fi considerate sisteme de distribuție închise în sensul articolului 28 alineatul (1) din directivă, mici sisteme izolate în sensul articolului 2 punctul 26 din directivă, microsisteme izolate în sensul articolului 2 punctul 27 din directivă sau în cazul în care acestea aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți. Statelor membre nu le este permis să instituie o categorie diferită de sisteme de distribuție și să scutească sistemele care aparțin acestei categorii de alte obligații decât cele de la care pot fi exceptate sistemele de distribuție închise, micile sisteme izolate, microsistemele izolate sau sistemele care aprovizionează mai puțin de 100 000 de clienți racordați.
- 3) Articolul 28 alineatul (2) litera (b) și articolul 32 din Directiva 2009/72 trebuie interpretate în sensul că operatorii sistemelor de distribuție închise au obligația să asigure accesul terților, cu excepția cazului în care nu dispun de capacitățile necesare.
- 4) Articolul 26 alineatul (4) și articolul 28 alineatul (2) din Directiva 2009/72 trebuie interpretate în sensul că se opun ca statele membre să scutească operatorii de sisteme de distribuție închise de cerințe care nu sunt enumerate în aceste dispoziții.
- 5) Articolul 15 alineatul (7) și articolul 37 alineatul (6) litera (b) din Directiva 2009/72 se opun unei reglementări naționale prin care tarifele de dispecerizare plătite de utilizatorii sistemelor de distribuție închise către operatorul rețelei principale sunt aplicate energiei electrice introduse de fiecare utilizator în sistemul de distribuție închis sau energiei electrice preluate de fiecare utilizator din sistemul de distribuție închis. Aceste tarife trebuie să se aplice numai energiei electrice introduse de fiecare utilizator al sistemului de distribuție închis în cadrul rețelei principale sau energiei electrice preluate de fiecare utilizator al sistemului de distribuție închis din rețeaua principală.”